

Remiss inför trafikförändringar i SL-trafiken 2018/2019 T19

Sammanfattning

Värmdö kommun har beretts tillfälle att senast den 28 maj 2018 lämna synpunkter på Stockholms läns landstings trafikförvaltnings förslag till trafikförändringar inför ändring av tidtabeller i december 2018.

Trafikförvaltningen har påbörjat arbetet med trafikförändringar inför december 2018. Arbetet omfattar både utökningar och reducering samt omfördelningar av trafik. Trafikförvaltningen har översänt en bruttolista på trafikförändringar inför tidtabellskifte i december 2018. Bruttolistan innehåller förslag på förändringar av linjestreckningar, turtäthet och trafikeringstid. Ytterligare utredningar av förslagen kommer att göras innan beslut om eventuella genomföranden tas. Med hänsyn till landstingets ekonomiska ramar kommer inte alla förslag att kunna genomföras.

Generella synpunkter

Värmdö är en snabbt växande kommun som planerar bebyggelse framför allt i kommunens fem centrumråden, Gustavsberg, Hemmesta, Brunn, Stavsnäs och Björkås. Till dessa områden ska kollektivtrafiken vara tät och gå stora delar av dygnet för att uppmuntra pendling med kollektivtrafik. Det är viktigt att kollektivtrafiken är bra så att kommunens invånare kan nyttja de pendelparkeringar kommunen har och där det finns platser lediga, detta gäller framförallt Brunn.

Utanför dessa områden måste kollektivtrafiken vara så attraktiv att det är möjligt att arbetspendla, det innebär bra turtäthet kl. 07-09, det är inte tillräckligt med en buss per timme.

Övrig tid på dygnet utanför centrumområdena borde ett försök med anropsstyrd trafik testas från Hemmesta vägskäl och Brunn.

Linje 420 bör få utökad trafik och gå dagligen i dubbelriktat för att på ett effektivt sätt trafikera tvärbanan vid Sickla Bro.

En linjeöversikt för Gustavsberg bör göras för att optimera linjedragningar och nyttja befintliga linjer på ett optimalt sätt. Den stora inflyttningen i Porslins kvarteren och kommande planerad bostadbebyggelse i Gustavsberg kräver utökade trafik för att det ska bli attraktivt att ta bussen till Slussen även i framtiden.

SL:s policy ”sitt i nitti” måste följas. Det är inte acceptabelt med stående resenärer på motorvägsbussarna. Stående passagerare förekommer dagligen på i princip samtliga

linjer någon gång under dagen i båda riktningarna.

Förvaltningens bedömning

Värmdö kommunen ser positivt på att trafikförvaltningen förstärker många avgångar för att förbättra arbetspendlingen. Men det återstår en hel del för att underlätta det inomkommunala pendlandet till arbete, skola och fritidsintressen. En översyn av linjenätet bör göras för att optimera kollektivtrafikresandet.

Detaljsynpunkter

Sjötrafik

Linje 13 Stockholm/Boda – Svartsö – Södra Ingmarsö

Trafiken övervägs sommartid få en utökad trafik till/från Boda. Anpassningar till linje 438 som fått fler direktbussar utan byte till/från Slussen, vilket ger kortare restid. Möjligheterna undersöks att avlasta befintlig trafik under högsäsong genom kompletterande snabbturer från Stockholm med få brygganlöp.

Linje 14 Stockholm/Sollenkroka –Möja

Utvärdering sker av utökad morgon- och kvällstrafik sommartid.

Linje 11 Stockholm /Vaxholm – Grinda – Husarö/Möja

Linje 13 Stockholm/Boda – Svartsö – Södra Ingmarsö

Linje 14 Stockholm/Sollenkroka –Möja

Möjligheterna undersöks att avlasta befintlig trafik under högsäsong, genom kompletterande snabbturer med få brygganlöp, dels genom att befintliga turer på långlinjer avlastar vissa bryggor i innerskärgården. Anpassningar i Boda och Lillsved ger förbättrad busstrafik med SL 437/438 som får fler direktbussar utan bussbyten, vilket ger restidsvinst.

Linje 16 Stavsnäs – Sandhamn

Trafiken övervägs att utökas med ytterligare en kvällsavgång i båda riktningar, en vardag per vecka. Detta är avhängigt utvecklingen av lokala verksamheter på Sandön.

Linje 17 Stavsnäs – Nämdö – Saltsjöbaden

Trafiken på sträckan övervägs att vardagar under sommarperioden utökas med en morgonavgång in till replipunkten Stavsnäs och en kvällstur ut.

Värmdö kommun anser att skärgården är i behov utökad trafik både sommar och vintertid för att möjliggöra en levande skärgård. Förslagen är mycket bra och bör genomföras så att verksamheterna kan utvecklas och för att möjliggöra daglig pendling och besök till skärgården.

Artipelag som är ett internationellt känt besöksmål har inga dagliga turer med Waxholmsbolaget. Det är önskvärt att en linje kunde anlöpa deras brygga dagligen.

Vidare anser Värmdö kommun och Värmdö Skärgårdsråd att nord/sydlig linje bör anlöpa både Runmarö och Stavsnäs. SLL bör införa en basturlista för båtarna på samtliga linjer som inte är baserad på vilken årstid det är. Samtliga båtar som trafikerar skärgården ska vara tillgänglighetsanpassade för funktionsnedsatta.

Dessa ändringar skulle öka tillgängligheten till skärgården och underlätta gods- och persontransporter.

Busstrafik

Linje 422 Slussen – Gustavsbergs Lugnet

Linjen övervägs alla vardagar att kortas av och starta i Gustavsbergs centrum istället för Styrmannen ca kl. 05.31 och 09.19 och delsträckan ersätts istället med linje 423 och 425. Sträckan mellan Gustavsbergs centrum och Styrmannen övervägs att dras in om linje 423 får utökad trafik affärstid alla vardagar och helg. Linje 423 ersätter sträckan vilket genererar 30-minuterstrafik mellan Gustavsbergs centrum-Styrmannen samt ett byte för resenärer som väljer genomresa via Orminge.

Värmdö kommun är kritiskt till förslaget som bör utredas vidare innan det genomförs. Kommunen saknar en konsekvensanalys av förslaget. Linje 422 är viktig för det mellan-kommunala resandet och ett byte vid Gustavsbergs centrum skulle medföra en försämring. I området som trafikeras av linje 422, 423 och 425 bor 4000 personer.

Linje 423 Slussen – Gustavsbergs Lugnet

Linje 425 Slussen – Gustavsbergs Lugnet

På grund av nybyggnation och förväntad ökning av resenärer övervägs linjerna under morgonrusning alla dagar att få som tätast 4-minuterstrafik på gemensam sträcka, det vill säga 8-minuterstrafik vardera, vilket medför samma turtäthet från Gustavsbergs centrum som stomlinje 474. Linjerna kan på så sätt avlasta varje avgång på stomlinje 474.

Avgången ca kl. 06.10 på linje 423 förlängs och startar i Styrmannen och istället kan linje 422 starta i Gustavsbergs centrum samt så tillkommer en ny avgång på linje 425 ca kl. 09:25 från Styrmannen vilket förlänger morgonrusningen. Förändringen förutsätter dock att fler bussar kan angöra Slussenterminalen under maxtimmen. Förändringen motverka trängsel och minskar antal stående resenärer på motorvägen.

Linje 423 övervägs utökas från Slussen ca kl. 06.55, 08.10 och 08.40, sedan 30-minuterstrafik fram till ca kl. 14.40. Från Styrmannen övervägs linjen att få 30-minuterstrafik mellan ca kl. 09.35-18.05. Lördagar och söndagar övervägs linjen att få 30-minutersstrafik från Slussen mellan ca kl. 10.40–18.40 och från Styrmannen mellan ca kl. 09.30-17.30. Förslaget ger boende i Farsta slott, porslinskvarteren samt resenärer till och från Artipelag bättre resmöjlighet under vardagar och helger. Linje 425 övervägs dras in under mellantrafik alla dagar och istället övervägs linje 423 trafikeras affärstid vardagar och helger, detta för att anpassa trafiken till fler resenärer. Från Slussen innebär det att all trafik på linjen dras in före ca kl. 15.00 och efter ca kl. 19.30. Från Styrmannen övervägs trafiken att dras in efter ca kl. 09.30 samt under helger dras all trafik in på linjen. Resenärer mellan Lagnövägen och Höjdhagen behåller 30-minuterstrafik med linje 422.

Resenärer från hållplats Björnskovsvägen får gångavstånd till Båtsmannen ca 450 m alternativt 800 m till Gustavsbergs centrum.

Alternativt övervägs linjen att reduceras och följande avgångar dras in:

M-F från Slussen c:a kl. 10:15, 12:15, 20:45, 22:45, 23:47

M-F från Styrmannen c:a kl. 09:40, 11:40, 19:40, 21:40, 22:42

L-S från Slussen c:a kl. 08:45, 10:45, 12:45, 14:45, 16:45, 18:45, 20:45

L-S från Styrmannen c:a kl. 07:40, 09:40, 11:40, 13:40, 15:40, 17:40, 19:40

Förändringen innebär 120-minuterstrafik istället för 60-minuterstrafik under mellan- och kvällstrafik samt att sista avgången måndag-fredag går samma tid som L-S. Resenärerna kan även resa med linje 422 som under samma tidsintervall har 30-minuterstrafik.

Värmdö kommun anser att förslaget bör utredas vidare innan det genomförs. Kommunen saknar en konsekvensanalys av förslaget. I området som trafikeras av linje 422, 423 och 425 bor 4000 personer. Förslaget innebär stora förändringar för boende i de äldre delarna av Gustavsberg och fokus ligger på att avlasta de nybyggda delarna i Porslinskvarteren.

Att korta av linjer och dra in bussar uppmuntrar inte kollektivtrafikresandet. Kommunen har sett exempel på detta tidigare och det har inte blivit bra lösningar. Ett exempel är när Ingaröbussarna blev X-bussar och slutade trafikera Gustavsberg och Ga. Skärgårdsvägen. Försämringen blev avsevärd för många resenärer på grund av bristfällig analys av förslaget.

Värmdö kommun uppmuntrar till en linjeöversikt över Gustavsberg med tanke på den stora inflyttningen och befintliga linjer bör kunna nyttjas bättre för alla utan att försämringar för vissa behöver göras.

Linje 426 Gustavsbergs centrum – Aspviks brygga

Linjen övervägs att få en ny tur och retur dagtid mellan ca kl. 09.30-10.30. Detta för att resenärerna ska få en bättre mellantrafik. Vidare övervägs linjen vardagar få en ny tur och retur under morgonrusningen.

Värmdö kommun uppskattar förslaget då många medborgare har lämnat synpunkter på att det är svårt att pendla till arbete och skola idag då det saknas en tur på morgonen cirka 07.45.

Linje 428 Gustavsbergs centrum – Björkviks brygga

Linje 429 Gustavsbergs centrum – Idalen

Linje 430 Gustavsbergs centrum – Eknäs brygga

Linje 467 Gustavsbergs centrum – Brunn

Linjerna övervägs få förändrad linjesträckning då framkomligheten längs Odelbergs väg inte är anpassad för busstrafik. Resenärer mellan Brunn och Gustavsbergs centrum får med ny linjesträckning en restidsförkortning på två minuter och resenärer mellan Farsta slott och Gustavsbergs centrum kan istället åka med linje 423. Resenärer som ska åka från Farsta slott till Värmdö marknad får med ny linjeförändring ca 600 meter att gå till närmaste hållplats eller så kan de åka med linje 468 om förändringen genomförs. En ny hållplats på Båtvägen, i höjd med Rättarevägen, behöver även inrättas och det blir en förändrad linjesträckning. Nuvarande från Brunn till Gustavsberg sträckning är Idrottsvägen, höger Godenius väg, höger Odelbergs väg. Nya linjesträckningen från Brunn till Gustavsberg skulle enligt förslaget få körväg Idrottsvägen, höger in på Båtvägen och höger in på Odelbergs väg ordinarie sträckning mot Gustavsberg.

Förslaget är bra då det minskar restiden från Ingarö till Gustavsberg och målpunkten vårdcentralen. Det negativa med förslaget är att boende i Farsta Slott får sämre turtäthet om de inte kompenseras med utökad trafik på linje 423 i linje med lagt förslag från SLL. Vidare bör linjesträckningen för Porslinskvarteren ses över. Chamottevägen blir färdig under 2018 med en ny hållplats och den bör trafikeras av någon linje. Detta bör utredas vidare och konsekvensbedömas innan förslaget genomförs.

Linje 429 Gustavsbergs centrum – Idalen

Linje 429X Slussen – Idalen

Linje 430 Gustavsberg centrum – Eknäs brygga Linje

430X Slussen – Eknäs brygga

Linje 467 Gustavsbergs centrum – Brunn

För linje 429X övervägs en ny avgång från Slussen ca kl. 15.20 vilket ger 12-minuterstrafik istället för 15-minuterstrafik mellan ca kl. 15.10–16.35 på sträckan Slussen till Brunn.

Avgången från Idalen vardagar på linje 429 ca kl. 17.15 från Brunn övervägs förlängs som en 429X till Slussen.

Linje 429X övervägs en ny tur- och retur mellan Slussen och Brunn vilket ger 15-minuterstrafik istället för 20-minuterstrafik mellan ca kl. 18.25–18.55 och 20-minuterstrafik istället för 30-minuterstrafik mellan ca kl. 18.55–19.35.

En ny tur och retur på linje 430X övervägs mellan Slussen och Brunn vilket ger 20-minuterstrafik istället för 30-minuterstrafik ca kl. 19.35–20.35. Från Eknäs resp. Idalen till Brunn förlängs halvtimmestraffiken med X-linjer från Brunn till Slussen med ca en timme. Förändringen ger resenärer möjligheten att i större utsträckning använda infartsparkeringen i Brunn och på så sätt avlasta infartsparkeringen vid Värmdö

marknad samt avlasta stombuss 474.

Vidare övervägs lördagar och söndagar en ny tur- och retur på linje 429 mellan Idalen - Gustavsberg – Slussen ca kl. 10.30 mellan Brunn till Slussen. En ny tur och retur övervägs även lördagar och söndagar på linje 430 mellan Slussen – Gustavsberg – Eknäs ca kl. 17.25. Avgången på linje 467 från Gustavsberg C ca kl. 09.34 övervägs att ersättas av den nya turen på linje 429.

Förslaget speglar den vilja som Värmdö kommun har framfört under många år. Det ska bli enklare att pendla från Brunn där det finns överkapacitet på infartsparkeringsplatser. Men för att det skall kunna konkurrera med linje 474 bör SLL överväga att sätta in några fler X-bussar med tätare turer dagtid samt avgångar kvällstid efter 20.30. Det skulle öka incitamentet för boende på Ingarö att ställa bilen i Brunn.

Linje 433 Slussen – Djurö

Linjen övervägs vardagar få avgången ca kl. 13.30 indragen från Slussen till Stavnäs vinerhamn och istället ersättas med linje 434.

Linjen övervägs alla vardagar få två nya avgångar alla vardagar ca kl. 21.20 och 22.20 vilket ger senare 30-minuterstrafik istället för 60-minuterstrafik mellan Slussen och Stavnäs till ca kl. 22.45. Vidare övervägs returavgångar ca kl. 20.10 och 21.10 mellan Stavnäs och Slussen vilket ger senare 30-minuterstrafik till ca kl. 21.40. Linjen övervägs alla vardagseftermiddagar som startar i Stavnäs och endast går till Djuröbron, dras in. Istället får fåtal resenärer som byter till linje 434 vid Djuröbron åka ca 10 minuter tidigare. Linjen övervägs att alla lördag och söndag få en förlängd avgång ca kl. 01.50 till Gustavsbergs centrum istället för Ålstäket. Detta för att ett byte mellan linje 474 och 433 kan tänkas tryggare om det sker i Gustavsbergs centrum istället för vid Ålstäket. Det förutsätter att linje 433 endast stannar för avstigande längs sträckan Mölnvik och Gustavsberg, påstigande resenärer hänvisas till linje 474.

Detta är överlag ett bra förslag som ger bättre resmöjligheter. Dock bör hållplatsen vid Djuröbron snarast tillgänglighets anpassas och få belysning. Det känns dock inte bra för tryggheten att linje 433 nattetid endast skall stanna för avstigande på sträckan Mölnvik-Gustavsberg. Gustavsberg upplevs ibland som otryggt så det är viktigt att bussbytet sker smidigt.

Linje 434 Slussen – Sollenkroka – Överby

Linje 434 övervägs vardagar ta över avgången på linje 433 ca kl. 13.30 från Slussen till Överby brygga. På så sätt slås linje 433 och 434 samman och fler får möjlighet att resa då avgången istället utgår från Slussen. På samma sätt övervägs i motsatt riktning från Överby brygga att förlängas till Slussen ca kl. 15.00.

Kommunen har ingen synpunkt över förslaget.

Linje 435 Slussen – Hemmesta vägskäl

Linje 435C Hemmesta vägskäl – Stockholm C

Eftermiddagstrafiken vardagar mellan Slussen och Hemmesta på linje 435 övervägs att dras in helt och ersättas med linje 435C mellan ca kl. 16.00–17.00, detta ger en bytesfri förbindelse mellan Cityterminalen – Mölnvik – Grisslinge – Hemmesta samt avlastar förändringen Slussen.

Linje 435C övervägs vardagar få förlängd trafikeringstid med sju nya avgångar under morgonrusningen och som tätas trafikera var 8:e minut mellan ca kl. 06.05-08.35. Förändringen ger mindre trängsel på linjerna 433-440 samt avlasta Slussen.

Överlag ett bra förslag för att avlasta Slussen. Men C bussarna har tidigare haft få resenärer från Cityterminalen. SLL måste säkerställa att resenärerna åker från Cityterminalen. Det finns en risk att resenärerna tar sig till Slussen och nyttjar linje 474 istället med ökad trängsel som följd.

Linje 436 Slussen – Saltarö

Linje 437 Slussen – Lillsved

Linje 438 Slussen – Boda brygga – Kalvsviks brygga

Linje 439 Slussen – Stenslätten

Linje 440 Slussen – Bullandö

Linjerna övervägs alla vardagar få sju förlängda avgångar ca kl. 19.20, 19.40, 20.10, 20.40, 21.10, 21.40 samt 22.10 från Slussen istället för byte vid Kolvik. Från Hemmesta till Slussen får linjerna 30-minuterstrafik från ca kl. 17.45–21.15. Detta för att avlasta linje 474, korta restiden för resenärer och ge fler sittplatser.

Linje 436 övervägs alla vardagar få en ny tur och retur ca kl. 05.10 från Saltarö till Slussen samt att turen från Kolvik ca kl. 07.00 förlängs att starta från Slussen.

Linje 437 övervägs att få en ny tur och retur mellan Siggesta och Slussen mellan ca kl. 07.20-07.55 detta för att motverka stående på motorvägen.

Linje 437 övervägs förlänga den tur och retur som vänder i Siggesta ca kl. 14.00 till Lillsved under sommar vilket ger bytesmöjlighet till Waxholmsbolaget. Linje 440 övervägs vardagar få en ny tur och retur mellan Bullandö-Kolvik-Slussen ca kl. 08.05 vilket genererar en förtätning för linjen i slutet av morgonrusningen. Förändringen bör med fördel genomföras tillsammans

Förslaget är bra. Fler direktbussar från Värmdölandet utan byte i Kolvik stimulerar kollektivtrafikresandet och kan avlasta infartsparkeringarna i Hemmesta som är fullbelagda.

Linje 461 Hemmesta – Evlinge

Linjen övervägs under sommarperioden få två nya avgångar ca kl. 15.15 Kolvik-Evlinge och ca kl. 19.30 Evlinge-Kolvik. Detta för att skapa fler resemligheter för sommarboende.

Ett bra förslag men det borde permanentas så även året runt boende får en förbättrad kollektivtrafik.

Linje 462 Hemmesta – Ramsdalen

Linjen övervägs att dras in helt mellan Saltarö strand och Ramsdalen under hela vintertidtabellen alternativt delvis under vintertid (början av november till mitten av april) då vägstandarden inte håller måttet enligt Ribuss och underhållet av vägen vintertid fungerar dåligt.

Detta är inte ett acceptabelt förslag. Om SLL har för avsikt att dra in en linje så ska kontakt tas med kommun och i detta fall även med vägföreningen innan det hamnar i trafikförändringsremissen. Det måste finnas rimligt med tid för parterna att skapa

lösningar istället för att dra in trafik.

Linje 468 Gustavsberg centrum – Hålludden

Linjen övervägs få förändrad linjesträckning via Värmdö marknad för att boende längs Hålludden och resenärer till/från Artipelag ska få ett bättre och kortare resa till och från Slussen.

Förslaget innebär att hållplats Farsta slottshage inte trafikeras av linjen men antalet resenärer per dag är väldigt lågt och hänvisas istället till hållplats Öhmans väg 200 meter bort.

Förslaget är bra och i linje med vad Artipelag vill. Det blir en snabbare resa med linje 474 och byte vid Värmdö marknad till linje 468. Det negativa är att trafiken i Farsta slott blir något sämre vilket bör kompenseras med förbättrad turtäthet över hela dagen på linje 423.

Boende vid Hålludden har lämnat in en namnsamling med krav på fler avgångar, även boende i Lillängen och Artipelag vill ha fler avgångar framförallt på linje 468. Om trafiken utökas kan boende i området och anställda pendla till och från arbete och skola. Inom en radie av ca 1000 meter finns 182 fastboende och Artipelag har mellan 60-150 personer anställda beroende på säsong och besöksantalet är stort.

Artipelag vill att den nya linjedragningen börjar gälla redan från sommartidtabellen 2018.

Linje 474 Slussen – Hemmesta vägskäl

För att motverka trängsel i takt med utbyggnad vid Gustavsbergs centrum övervägs högre turtäthet alla vardagskvällar.

Förslaget förutsätter utökning och förlängning av linjerna 436-440 på avgångarna ca kl. 19.20, 19.40, 20.10, 20.40, 21.10, 21.40 samt 22.10 att utgå från Slussen istället för byte vid Kolvik. Detta för att avlasta linje 474, korta restiden för resenärer och ge fler sittplatser. Linje 474 har dock aldrig lägre turtäthet än 20-minuterstrafik under föreslagna period.

Ett bra förslag. Men det bör övervägas att även sätta in fler avgångar i rusningstid för att motverka att det är stående passagerare på bussarna på väg 222. Det är inte acceptabelt att många resenärer som pendlar måste stå på motorvägsbussarna och detta är även mot SL:s riktlinjer.

Linje 492 Centralen – Slussen – Hemmesta vägskäl

Nattlinjen 492 övervägs alla vardagar kortas av och vända i Slussen och inte trafikera Centralen. Det beror på kapacitetsbrist på Vasagatan och den kommande ombyggnation som snart ska påbörjas samt att dagens lösning med olika hållplatser i Slussen är otidligt för resenärerna. Om nattlinjerna kortas av till att starta i Slussen övervägs alla vardagar tre nya avgångar på linje 492.

Beskrivning av förslaget är otidlig. Det är svårt att utläsa vad som avses med kapacitetsbrist på Vasagatan och att det är otidligt för resenärerna vid Slussen. Det går inte att utläsa vad förslaget innebär och varifrån bussen ska gå.

Deshira Flankör
Kommunstyrelsens ordförande

Camilla Broo
Kommundirektör